

Aan M BZK
Van D&B en CZW

nota

Nota n.a.v. Verslag Epidemieafdeling in Kieswet (36554)

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2025-0000034887

Datum
13 maart 2025

Opgesteld door

Bijlage(n)
3

Aanleiding

De vaste commissie voor Binnenlandse zaken heeft op 14 juni 2024 verslag uitgebracht over het wetsvoorstel Epidemieafdeling Kieswet (hierna: het wetsvoorstel). Bijgaand treft u aan de nota naar aanleiding van het verslag alsmede een nota van wijziging van het wetsvoorstel in verband met het toevoegen van een aanvullende maatregel aan de epidemieafdeling.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de nota naar aanleiding van het verslag en de nota van wijziging en beide documenten alsmede de aanbiedingsbrief te ondertekenen.

Kern

- Het wetsvoorstel introduceert een nieuwe afdeling in de Kieswet met daarin enkele maatregelen die ten tijde van een epidemie nodig zijn om verkiezingen veilig te kunnen organiseren. Het gaat om maatregelen die op relatief korte termijn kunnen worden uitgevoerd, zoals het verlengen van de termijn van het afleggen van ondersteuningsverklaringen en het digitaal bijwonen van de zittingen van het centraal stembureau en het nationaal briefstembureau.
- De epidemieafdeling kan uitsluitend van kracht worden middels een koninklijk besluit (door M BZK), wanneer er op grond van de Wet publieke gezondheid (Wpg) sprake is van een (dreiging van een) epidemie van een infectieziekte behorend tot groep A1, en er om die reden maatregelen gelden voor publieke plaatsen. De epidemieafdeling kan dus niet zonder aanleiding worden ingezet.
- In het verslag is door meerdere fracties gevraagd of er aanvullende maatregelen in de epidemieafdeling kunnen worden opgenomen om de effectiviteit van de epidemieafdeling te vergroten. Dit is ook geadviseerd door de Raad van State. U heeft tijdens het PO OBDR van 22 oktober jl. ingestemd met het opnemen van een extra maatregel in het wetsvoorstel. Bij nota van wijziging wordt daarom als maatregel toegevoegd dat colleges van B&W stembureaus kunnen aanwijzen waarvan de toegang beperkt is tot een door B&W aan te wijzen groep kiezers. Met de inzet van deze maatregel dient ook een waarnemer te worden aangewezen die waarborgt dat de stemming op een juiste manier plaatsvindt in een stemlokaal met beperkte toegang. Daarnaast worden nog enkele andere artikelen gewijzigd, deze wijzigingen zijn hoofdzakelijk van redactionele aard.

Toelichting

Onze referentie
2025-0000034887

Inzetten van de epidemieafdeling

Zoals hiervoor benoemd kunnen de maatregelen uit de epidemieafdeling enkel worden ingezet via een koninklijk besluit door M BZK. Dit besluit kan bovendien alleen worden genomen wanneer er op grond van de Wpg maatregelen gelden voor publieke plaatsen. In een eerdere versie van het wetsvoorstel werd de epidemieafdeling automatisch in werking gesteld zodra op grond van de Wpg maatregelen in de publieke ruimte gelden, maar n.a.v. het advies van de Raad van State is dit aangepast en vergt het een apart besluit van M BZK. De redenering hierachter is dat het disproportioneel is om de epidemieafdeling automatisch in werking te stellen zonder nadere afweging, terwijl er bovendien mogelijk niet eens verkiezingen gepland staan in de nabije toekomst. Naar aanleiding van het advies van de RvS is tevens een differentiatiebepaling in het voorstel opgenomen. Hierdoor kan M BZK differentiëren tussen de in te zetten maatregelen uit de epidemieafdeling. Dit zorgt ervoor dat er niet meer maatregelen worden ingezet dan absoluut noodzakelijk om de verkiezingen op een veilige manier te laten plaatsvinden.

Inhoud nota naar aanleiding van verslag

De fracties van GroenLinks-PvdA, VVD, NSC, BBB en ChristenUnie hebben inbreng geleverd voor het verslag. De nota n.a.v. verslag is onderverdeeld in acht paragrafen, die hieronder kort zullen worden toegelicht.

1. Inleiding: hierin wordt onder meer de nota van wijziging aangekondigd, waarmee colleges van B&W de gelegenheid krijgen om stembureaus aan te wijzen waar de toegang beperkt is tot een door B&W aan te wijzen groep kiezers.
2. Termijn afleggen ondersteuningsverklaringen: in deze paragraaf wordt ingegaan op de vraag van GL/PvdA over de gevolgen voor gemeenten van de verlengde termijn voor het afleggen van ondersteuningsverklaringen en de vraag van BBB of de termijn niet permanent kan worden verlengd in de Kieswet. In reactie hierop geeft u aan dat het verlengen van deze termijn nodig is omdat gemeenten tijdens een epidemie mogelijk kortere openingstermijnen hanteren. Deze maatregel heeft echter wel gevolgen voor de uitvoerbaarheid voor gemeenten en wordt daarom alleen ingezet indien het echt noodzakelijk is om een verkiezing op veilige wijze plaats te laten vinden.
3. Voorspelbaarheid van een epidemie: GL/PvdA vraagt waar de regering de stelling op baseert dat een epidemie zich altijd aankondigt en wat er gebeurt als gemeenten vanwege het acuut uitbreken van een epidemie onvoldoende voorbereidingstijd hebben. Hierop wordt gereageerd door op te merken dat er in beginsel niet binnen één dag sprake is van een epidemie. Desondanks is het denkbaar dat er zeer kort voor een verkiezing een uitbraak van een ernstige infectieziekte kan zijn. In dat geval is er te weinig tijd voor de maatregelen uit dit wetsvoorstel en is de situatie vergelijkbaar met andere ontwrichtende noodsituaties als een oorlog of natuurramp.
4. Inzet van maatregelen: de VVD vraagt of het denkbaar is dat M BZK geen maatregelen uit de epidemieafdeling inzet, terwijl er op grond van de Wpg wel beperkende maatregelen gelden. In reactie daarop wordt aangegeven dat de

epidemieafdeling in zo'n situatie wordt ingezet wanneer er binnen afzienbare tijd verkiezingen gepland staan. Op vragen van de VVD, NSC en CU of de maatregelen voldoende doeltreffend zijn en of in een later stadium aanvullende maatregelen kunnen worden ingezet wordt geantwoord dat de voorliggende maatregelen organisatorisch haalbaar zijn en voldoen aan de voor het verkiezingsproces geldende waarborgen. Door het toevoegen van de maatregel omtrent stemlokalen met beperkte toegang wordt de doeltreffendheid van de epidemieafdeling bovendien vergroot.

Onze referentie
2025-0000034887

5. Toegang tot het stemlokaal: in reactie op vragen van de VVD en NSC over het beperken van de toegang van het stemlokaal wordt aangegeven dat de voorzitter van een stembureau belast is met het handhaven van de orde in het stembureau en dat in aanvulling hierop de burgemeester handhavend kan optreden. Vervolgens wordt uiteengezet hoe het beperken van de toegang in de praktijk in zijn werk zal gaan en in welke gevallen er ingegrepen kan worden.
6. Definitie A1-epidemie: op verzoek van BBB wordt toegelicht wanneer er sprake is van een A1-epidemie en hoe dit wordt vastgesteld. In reactie op de vraag van NSC waarom deze toevoeging aan de Kieswet wordt beperkt tot infectieziekten-A1 wordt aangegeven dat dit wetsvoorstel zich specifiek richt op maatregelen ten behoeve van de voorbereiding en organisatie van verkiezingen ten tijde van een epidemie. Er is bewust aansluiting gezocht bij de systematiek van de Wpg.
7. Vervroegd stemmen: NSC en CU vragen of kan worden toegelicht waarom de maatregel van vervroegd stemmen niet mee is genomen in het wetsvoorstel. In reactie hierop wordt aangegeven dat vervroegd stemmen een zeer ingrijpende maatregel is en (omdat het niet goed mogelijk is om ruim voor een verkiezing in te schatten hoe een epidemie zich zal ontwikkelen) de kans klein is dat deze maatregel zal worden ingezet.
8. Diversen: onder dit kopje wordt ingegaan op de vraag van de VVD-fractie waarom het wetsvoorstel de titel "epidemieafdeling Kieswet" heeft gekregen, terwijl er meer zaken worden geregeld dan alleen het toevoegen van een epidemieafdeling. Hierop heeft u toegelicht dat het zwaartepunt van het wetsvoorstel wordt gevormd door de epidemieafdeling, om verwarring te voorkomen wordt bij nota van wijziging de titel van het wetsvoorstel verduidelijkt door het toevoegen van "en enkele andere zaken".
GL-PvdA vraagt naar de meerkosten van dit wetsvoorstel en een eventuele compensatie voor de (bijzondere) gemeenten. In reactie hierop wordt aangegeven dat (bijzondere) gemeenten jaarlijks een bedrag ontvangen voor hun taken in de organisatie van verkiezingen. Omdat het niet goed mogelijk is om op voorhand te bepalen welke maatregelen tijdens een epidemie worden ingezet en wat het prijspeil op dat moment is kan nu geen goede indicatie van deze kosten worden gegeven.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Onze referentie
2025-0000034887

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Aanbiedingsbrief	
2	Nota naar aanleiding van het verslag	
3	Nota van wijziging	
4	Verslag Tweede Kamer	